

OSTEOPOROOSIN HYVÄ HOITO KANNATTAA – Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston ja Suomen Luustoliitto ry:n kannanotto

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että Pirkanmaan hyvinvointialueelle saadaan osteoporoosin palvelupolku, joka palvelee sekä asukasta että ammattilaista.

Vanhusneuvosto nimesi kokouksessaan 20.8.2024 kaksi jäsentään viemään osteoporoosin palvelupolkuja eteenpäin yhdessä Luustoliiton ry:n kanssa. Teamsissä järjestetyssä tapaamisessa 28.8.2024 olivat mukana vanhusneuvoston jäsenet Mervi Hissa ja Riitta Vatanen sekä sihteerin roolissa Riikka Piironen. Suomen Luustoliitosta paikalla olivat toiminnanjohtaja Ansa Holm sekä järjestösuunnittelija, OVA-hankkeen vetäjä Maria Hannula.

Osteoporoosin palvelupolku Pirkanmaan hyvinvointialueelle

Suomen Luustoliitto on ollut yhteydessä Pirkanmaan hyvinvointialueen asiantuntijoihin osteoporoosin palvelupolun osalta. Pirhasta on ilmoitettu, että tänä ja ensi vuonna on menossa ”massiivinen hoitoketjuformaatin uudistusprosessi”, jonka takia uusia hoito- ja palveluketjuja ei olla aloittamassa. Hyvinvointialueelle on Asiakaskokemusyksikön avulla kehitetty palvelupolun malli, joten pohja työn aloittamiselle on jo valmis.

Tilanne Suomessa ja Pirkanmaalla

Pienentynyt luuntiheys on noin 44 %:lla yli 65 vuotta täyttäneistä, Pirkanmaan alueella se tarkoittaa noin 120 500 ikäihmistä ja määrä kasvaa vuosi vuodelta. Pienentynyt luuntiheys aiheuttaa Suomessa vuosittain 45 000 murtumaa, joista 7 000 on lonkkamurtumia. Vuonna 2023 Pirkanmaan yli 65-vuotiailla oli 821 lonkkamurtumaa ja kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitokasvoja oli 304 kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohden.

Lonkkamurtuman saaneista, joka viides kuolee vuoden sisällä murtumasta. Osteoporoottisen murtuman saaneella on 2–4-kertainen riski saada uusi murtuma. Murtumien ilmaantuvuus kasvaa eksponentiaalisesti ikääntymisen myötä. Selkärangan murtumat lisäävät kuolleisuutta 8-kertaiseksi.

Osteoporoosin hoito on tehokasta: hyvällä hoidolla vähennetään murtumariskiä 6–12 kuukauden kuluessa 50–80 %:lla. Hoitosuosituksen mukaan ”... jokaisen murtumapotilaan osalta on mietittävä osteoporoosin mahdollisuutta, ja sitä epäiltäessä potilas tulee ohjata osteoporoosin jatkoselvittelyyn ja hoitoon”. Kansainvälisiin tuloksiin, kuten Kansainvälisen Osteoporoosisäätiön (IOF) julkaisemaan Scope’21 -tutkimukseen (Scorecard for Osteoporosis in Europe. Summary report: Scope’21), verrattuna Suomessa osteoporoosilääkemääräyksen saaneiden murtumapotilaiden osuutta voidaan pitää pienenä.

Väestön ikääntyessä osteoporoosi ja murtumat tulevat olemaan aiempaa suurempi haaste yhteiskunnalle lisääntyvän akuutti- ja pitkäaikaishoidon sekä hoivan tarpeen vuoksi. Panostamalla alueellisen palvelupolun rakentamiseen voidaan saada muutos aikaan.

Osteoporoosin hoito Pirkanmaan alueella

Viime syksynä julkaistun valtakunnallisen murtumatutkimuksen (Isomeri ym. 2023. Murtumapotilaiden osteoporoosin hoidossa on isoja alueellisia eroja) mukaan pienenergisien murtuman saaneista potilaista keskimäärin vain vajaa kymmenes (9 %) sai osteoporoosilääkemääräyksen 6 kuukauden sisällä murtuma-ajankohdasta. Vuoden kuluttua

murtumasta lääkemääräyksiä oli annettu vielä 12 %:lle, joten yhteensä vain 21 % pienenergisien murtuman saaneista oli osteoporoosin lääkeshoidon piirissä vuoden sisällä murtumasta.

Pirkanmaalla murtuman saaneista vain 4,6 % oli osteoporoosin hoidon piirissä 6 kuukautta murtumasta. Pirkanmaan alueella ei myöskään ole alueellista osteoporoosin hoito- ja palveluketjua, jollaisia on kehitetty tai ollaan juuri parhaillaan kehittämässä useilla hyvinvointialueilla.

lakkään murtumapotilaan osteoporoosin hoidoksi Pirkanmaalta löytyy hoito-ohjeistus ammattilaiselle. Alueella on myös lonkkamurtumapotilaan hoitoketju, joka on jo tertiääriprevention osa. Osteoporoosin tunnistaminen ja hoitaminen ennen murtumaa on tärkeää ennaltaehkäisevää työtä.

Osteoporoosin palvelupolku tukee parhaiten potilasta hoitamaan haasteellista sairauttaan, antaa tietoa ja välineitä ammattilaiselle asiakkaan parhaaksi hoidoksi ja on hyvä lisäketju niin lonkkamurtumien ehkäisyä ajatellen kuin myös lonkkamurtumapotilaan hoidon tueksi. Palveluketjut vaikuttavat sairauksien ennaltaehkäisyyn, tehokkaaseen, kustannusvaikuttavaan hoitoon ja kuntoutukseen sekä asiakkaiden sujuvaan liikkumiseen hoito- ja palveluprosessin eri vaiheissa. Samalla rakennetaan alueelle yhdenvertaiset palvelut, jotka selkeyttävät hoito- ja palveluprosesseja ja työnjakoa perustason, erityistason ja kolmannen sektorin välillä.

Vanhusneuvosto pyytää Pirkanmaan hyvinvointialuetta perustamaan ensi tilassa osteoporoosin palvelupolun aikaan saamiseksi työryhmän, jossa on mukana kaikki ne oleelliset ammattilaistahot, jotka hoitavat osteoporoosia sairastavia. Suomen Luustoliitto ja sen alueellinen jäsenyhdistys, Pirkanmaan Luustoyhdistys, sitoutuvat olemaan mukana alueellisen palvelupolun työryhmässä. Vanhusneuvosto nimeää pyynnöstä omat edustajansa työryhmään.

Osteoporoosin hyvä hoito kannattaa. Sen avulla voidaan säästää potilaiden ja omaisten sekä yhteiskunnan voimavaroja.